

Kosten Kinderopvang Pleegouders

Rapport Ipsos I&O

Colofon

Uitgave

Ipsos I&O
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2024/122

Datum

mei 2024

Opdrachtgever

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Auteurs

Anne van Bebbber
Roy van der Hoeve

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1 Inleiding	7
2 Gebruik van kinderopvang	9
2.1 Gebruik van kinderopvang	9
2.2 Waardering kinderopvang	12
2.3 Redenen voor niet-gebruik kinderopvang	13
3 Kosten kinderopvang	17
3.1 Kosten gebruik van kinderopvang	17
3.2 Bekendheid en waardering vergoedingen	20
A Bijlage: achtergrondkenmerken	25
A.1 Kenmerken pleegouder	25
A.2 Kenmerken pleegzorg	27

Samenvatting

De directie Jeugd van het Ministerie van VWS heeft behoefte aan meer inzicht in de kosten die pleegouders maken voor kinderopvang en buitenschoolse opvang. Ipsos I&O heeft een representatief onderzoek uitgevoerd naar de grootte en kenmerken van de groep pleegouders die kosten maakt voor de kinderopvang van hun pleegkind(eren) en over de hoogte van de kosten die zij maken. Om deze vragen te beantwoorden is een online vragenlijst uitgezet onder pleeggezinnen in heel Nederland. De vragenlijst is ingevuld door 656 pleegouders met pleegkinderen tot 12 jaar. Deze samenvatting beschrijft de belangrijkste resultaten van dit onderzoek.

Bijna de helft van de pleegouders maakt gebruik van kinderopvang

In totaal 46 procent van de pleegouders gebruikt een vorm van formele kinderopvang. Bij de grootste groep is dit BSO (30%), op ruime afstand gevolgd door kinderdagopvang (10%), peuteropvang (7%) en gastouderopvang (5%). Gemiddeld nemen zij meer dan 2 dagen opvang af voor hun pleegkind(eren). Meer pleegouders die voltijd pleegzorg geven en waar pleegzorg plaatsvindt volgens een rechterlijke uitspraak maken gebruik van kinderopvang. Met name in gezinnen waar beide pleegouders werken, of bij éénuoudergezinnen waar deze pleegouder werkt, wordt vaak gebruikgemaakt van kinderopvang. Er wordt ook vaker gebruikgemaakt van kinderopvang in pleeggezinnen met een hoger inkomen en bij pleegouders tussen 40 en 55 jaar.

Sommige pleegouders hebben behoefte aan (meer) kinderopvang

38 procent van de pleegouders maakt geen gebruik van opvang; van deze pleegouders zou één op de drie (misschien) wel gebruik willen maken van kinderopvang. De helft ongeveer twee dagen en een kwart drie dagen. Het zijn met name pleegouders met voltijd pleegzorg die hier (eventueel) gebruik van willen maken. De belangrijkste reden om (nog) geen gebruik te maken van kinderopvang is dat het niet nodig is en bij 19 procent zijn de kosten een oorzaak. Als de kosten voor opvang worden vergoed, zou driekwart van deze pleegouders kinderopvang afnemen en 21 procent misschien. Onder pleegouders die op dit moment al kinderopvang gebruiken, zegt één op de vijf bij voorkeur meer opvang te willen afnemen dan zij nu doen. Hier zijn kosten de grootste drempel (69%) om niet meer opvang te gebruiken dan gewenst.

Pleegouders betalen zelf gemiddeld ruim 200 euro voor kinderopvang

De gemiddelde kosten totale kosten voor kinderopvang, voor aftrek van vergoedingen en toeslagen, liggen per pleegkind gemiddeld op € 517 per maand. De grootste groep pleegouders betaalt tussen de 270 en 680 per maand, maar er zijn ook uitschieters naar 2.300 euro. Als we kijken naar de vergoedingen is te zien dat vrijwel alle pleegouders (96%) pleegvergoeding ontvangen, gemiddeld 643 euro. Ongeveer de helft krijgt kinderopvangtoeslag (57%), gemiddeld 313 euro, maar hier is sprake van een grote spreiding vanwege het inkomen dat samenhangt met de hoogte van de toeslag. Een kleine groep pleegouders ontvangt bijzondere kosten vergoeding vanuit de gemeente of pleegzorgorganisatie (7%). Het gemiddelde van deze bijzonder kosten vergoeding ligt op 251 euro, maar sommigen krijgen maandelijks tot € 1000,-. Netto betalen pleegouders gemiddeld € 213 per maand zelf voor de kinderopvang van hun pleegkind; dit zijn de kosten voor de opvang minus de toeslagen en/of vergoedingen die zij hiervoor ontvangen. De meeste pleegouders zitten rond het gemiddelde, maar er zijn uitschieters naar € 1.500 per maand. In de hoogste inkomensgroep ligt het gemiddelde op € 280 per maand.

De gemiddelde kosten voor de kinderopvang liggen het hoogst (€ 349), de netto kosten voor BSO (€ 191) liggen lager.

Er zijn nauwelijks verschillen tussen de kosten voor pleegouders met bestand - en netwerkpleegzorg en de werksituatie van pleegouders.

Veel onbekendheid en onduidelijkheid over (het recht op) toeslagen en vergoedingen

Er is sprake van een tweedeling als het gaat om de bekendheid onder pleegouders hoe zij vergoedingen en toeslagen voor hun pleegkind(eren) kunnen aanvragen. Iets meer dan de helft van de pleegouders die op dit moment gebruikmaakt van formele opvang weet dit. Een minderheid van de pleegouders met opvang (45%) is bekend met de vergoedingen en toeslagen waar zij recht op hebben. De bekendheid met het aanvragen van vergoedingen en toeslagen en duidelijkheid op welke vergoedingen en toeslagen pleegouders recht hebben, ligt beduidend lager onder pleegouders die op dit moment geen formele opvang gebruiken. Pleegouders benoemen ook veelvuldig de onduidelijkheid en onbekendheid van toeslagen en vergoedingen voor de kinderopvang. Vaak komt naar voren dat met name het aanvraagproces van kinderopvangtoeslag complex is en veel pleegouders ervaren moeilijkheden hiermee. Ze missen hierin de nodige ondersteuning en begeleiding. Pleegouders vinden het ingewikkeld en oneerlijk dat voor vergoedingen anders dan de kinderopvangtoeslag en pleegzorgvergoeding veel afhangt van de gemeente waar je woont en de pleegzorgaanbieder waarbij je bent aangesloten. Dit is volgens pleegouders van invloed op de vergoedingen waar je recht op hebt, zoals de bijzondere kosten, en ook wat de hoogte is van deze vergoedingen. Pleegouders geven aan dat ze behoefte hebben aan een landelijke en uniforme aanpak, maar ook ondersteuning om hen te helpen vergoedingen en toeslagen aan te vragen.

Gebruik kinderopvang kost merendeel pleegouders meer dan dat zij vergoed krijgen

De helft van pleegouders geeft aan de kinderopvang goed te kunnen betalen; een kwart kan de kinderopvang niet goed betalen. Eveneens slechts een kwart ontvangt naar eigen zeggen voldoende vergoedingen om de kinderopvang volledig te kunnen betalen. Meer dan de helft van de pleegouders met opvang ontvangt onvoldoende vergoedingen om de kinderopvang volledig te kunnen betalen, met name onder pleegouders met een hoger inkomen. Een deel van de kosten van kinderopvang wordt dus niet vergoed door tegemoetkomingen die pleegouders ontvangen en moet dus betaald worden uit de pleegvergoeding. Wanneer deze met de andere bijkomende kosten niet toereikend is, betalen pleegouders dus een deel van de kosten voor kinderopvang zelf. Dit deel is groter wanneer pleegouders een hoger inkomen hebben. Veel pleegouders benoemen de hoge kosten die zij betalen voor de kinderopvang en dat de ontvangen vergoedingen onvoldoende toereikend zijn om te voorzien in deze kosten. Het gebrek aan (voldoende) financiële ondersteuning om kinderopvang mogelijk te maken, zorgt ervoor dat pleegouders hun opvang-, maar ook hun werksituatie anders inrichten dan gewenst. Meerdere pleegouders geven aan dat de kosten die zij zelf maken steeds vaker als een drempel zien om pleegzorg te (blijven) geven. Terwijl zij juist graag pleegouder willen zijn en met liefde opvang bieden aan kinderen die een veilig thuis nodig hebben, maar gewoonweg de opvang nodig hebben om te werken of juist de thuissituatie te ontlasten.

Inleiding

1 Inleiding

Achtergrond, doel en onderzoeksvragen

In opdracht van de directie Jeugd van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft Ipsos I&O een onderzoek uitgevoerd dat inzicht geeft in de kosten die pleegouders maken voor kinderopvang en buitenschoolse opvang. Aanleiding daartoe is een in 2023 uitgevoerd onderzoek¹ van de Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen (NVP) onder 200 pleeggezinnen. Uit dit onderzoek bleek dat een groot deel van de pleeggezinnen veel geld kwijt is aan kinderopvang en dat deze kosten in sommige gevallen niet of slechts ten dele gecompenseerd worden met behulp van de kinderopvangtoeslag of de pleegvergoeding. Pleegouders betalen de gebruikte kinderopvang hierdoor vaak (voor een deel) zelf. Ook een ingediende motie² tijdens het jeugddebat in de Tweede Kamer had betrekking op dit onderwerp.

De directie Jeugd van het Ministerie van VWS heeft behoefte aan meer inzicht in de kosten die pleegouders maken voor kinderopvang en buitenschoolse opvang. Ipsos I&O heeft een representatief onderzoek uitgevoerd naar de grootte en kenmerken van de groep pleegouders die kosten maakt voor de kinderopvang van hun pleegkind(eren) en over de hoogte van de kosten die zij maken.

Met dit onderzoek worden de volgende onderzoeksvragen beantwoord:

- 1 “Hoeveel pleegouders maken gebruik van kinderopvang en welk profiel kenmerkt deze groep?”
- 2 “Wat zijn de gemaakte kosten voor de gebruikte kinderopvang en in hoeverre worden deze kosten vergoed?”

Methode

Om deze vragen te beantwoorden is een online vragenlijst uitgezet onder pleeggezinnen in heel Nederland. Negenentwintig pleegzorgaanbieders hebben het verzoek gekregen een steekproef te trekken uit hun bestand met pleeggezinnen, waarbij de steekproefgrootte afhankelijk was van het aantal pleeggezinnen. De pleegzorgaanbieders ontvingen van Ipsos I&O verzendklare enveloppen inclusief uitnodigingsbrieven, zodat de verzending verzorgd kon worden door de pleegzorgaanbieder. Uiteindelijk hebben 2.961 pleeggezinnen met (een) pleegkind(eren) van 0 tot en met 11 jaar oud een uitnodiging ontvangen voor deelname aan een online vragenlijst. De vragenlijst is ingevuld door 656 pleegouders met pleegkinderen tot 12 jaar oud. Het responspercentage komt daarmee op 22 procent. Met een betrouwbaarheidsmarge van 3,75 procent zal de werkelijkheid bij een uitkomst van 50 procent tussen de 46,25 en 53,75 procent liggen.

Vanuit alle 29 pleegzorgaanbieders hebben aangesloten pleegouders de vragenlijst ingevuld; de responspercentages per aanbieder liggen tussen 5 en 37 procent.

¹ Onderzoek naar kosten die pleegouders maken voor kinderopvang en buitenschoolse opvang voor een pleegkind (NVP, 2023).

² MOTIE VAN HET LID DEN HAAN C.S. (Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 31 839, nr. 956)

In de respons is sprake van voldoende landelijke spreiding en ook zijn alle typen pleegzorg vertegenwoordigd, namelijk bestand- en netwerkpleegzorg, voltijd en deeltijd pleegzorg en pleegzorg binnen het gedwongen of het vrijwillige kader.

Tabel 1 Type pleegzorg in de populatie versus in het onderzoek

Type pleegzorg	Percentage in populatie	Percentage in onderzoek
Bestand pleegzorg	54%	73%
Netwerkpleegzorg	46%	26%
Gedwongen plaatsing	56% + 12% voogdij	79%
Vrijwillige plaatsing	32%	18%
Voltijd pleegzorg	71%	89%
Deeltijd pleegzorg	24%	10%

In tabel 1 is te zien dat de percentages per type pleegzorg die we in de populatie terugzien, niet exact overeenkomen met de percentages per type pleegzorg die we zien in het huidige onderzoek. De percentages in de populatie betreffen populatiecijfers van alle pleegzorg in Nederland, terwijl dit onderzoek zich toespitst op pleegzorg voor kinderen tot 12 jaar oud. Het is goed mogelijk dat de populatiecijfers voor deze jongere doelgroep afwijken van de populatiecijfers over pleegzorg voor kinderen van alle leeftijden. Hoewel we niet weten of de onderzoekspopulatie volledig representatief is naar pleegzorgtype, zijn de resultaten zoveel mogelijk een afspiegeling van de populatie en schetsen we hiermee een zoveel mogelijk representatief beeld van pleegouders met pleegkinderen tot 12 jaar in Nederland.

Analyse

Indien de percentages niet optellen tot 100 procent, is dit het gevolg van afrondingsverschillen. Bij de analyse is zoveel mogelijk gekeken naar relevante verschillen tussen subgroepen op basis van achtergrondkenmerken, zoals inkomen en leeftijd, maar ook verschillen tussen de vormen van pleegzorg die pleegouders bieden. De verschillen worden alleen beschreven indien er sprake is van een relevant en significant verschil. Vanwege een lage respons per (sub)doelgroep zijn uitsplitsingen niet altijd mogelijk. Waar mogelijk zijn uitsplitsingen gepresenteerd.

Gebruik van citaten

De vragenlijst voor het onderzoek bestond voornamelijk uit gesloten vragen. Op één plaats in de vragenlijst was de mogelijkheid om een toelichting of reactie te plaatsen over de vergoeding of toeslag voor opvang. Sommige van deze toelichtingen zijn in het rapport als geanonimiseerde citaten gebruikt.

De citaten geven niet alleen de opinie en beleving van de respondent weer, maar ook de sfeer, stemming en eigenheid van de geïnterviewde klinken erin door. Dit verhoogt de informatiewaarde van de resultaten, maar houdt ook het risico in dat zij niet per se de objectieve werkelijkheid weergeven (als deze al bestaat). De citaten moeten daarom gelezen worden voor wat ze zijn: de persoonlijke en ongefilterde ervaring, visie en beleving van de respondenten: niets meer, maar ook niets minder dan dat.

2 Gebruik van kinderopvang

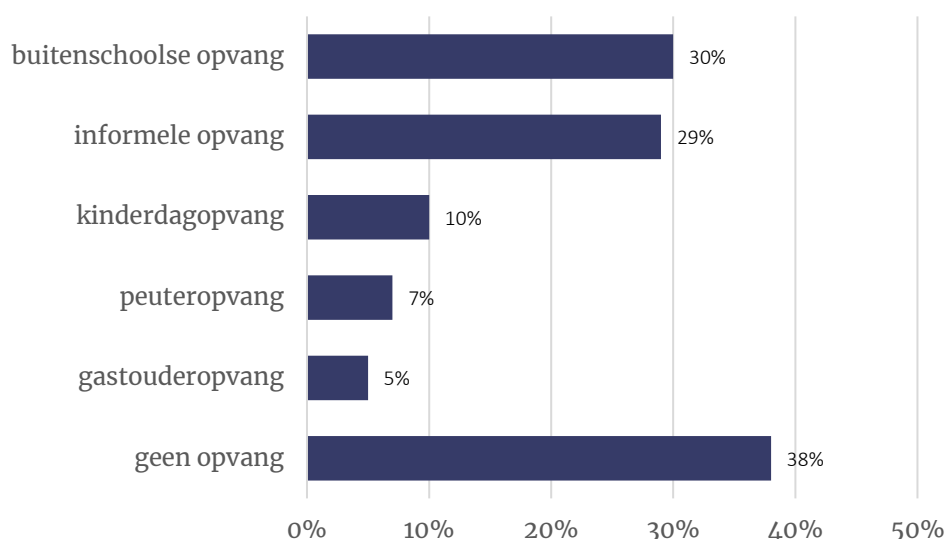
In dit hoofdstuk gaan we in op het gebruik van kinderopvang en buitenschoolse opvang. We bespreken welke pleegouders gebruikmaken van kinderopvang en wat redenen zijn om hier geen gebruik van te maken.

2.1 Gebruik van kinderopvang

Bijna de helft van pleegouders maakt gebruik van formele opvang

In totaal maakt 62 procent van de pleegouders gebruik van opvang voor hun pleegkind(eren); bij iets minder dan helft (46%) is dit een vorm van formele kinderopvang. Bij drie op de tien is dit buitenschoolse opvang of informele opvang, zoals opvang door grootouders, vrienden, familie of een vaste oppas. Een kleiner deel maakt gebruik van de kinderdagopvang (10%), peuteropvang (7%) of een gastouderopvang (5%). Vier op de tien pleegouders gebruikt geen opvang. Het gebruik van kinderopvang door pleegouders die ook biologische kinderen hebben (25%), zie kader, wijkt niet veel af van het gebruik van opvang voor hun pleegkinderen.

Figuur 2.1 - Van welk van de onderstaande opvangvormen maakt uw pleegkind gebruik? (n=656)

Gebruikte opvangvormen voor biologische kind(eren); (n=162)

- buitenschoolse opvang (28%)
- informele opvang (25%)
- kinderdagopvang (4%)
- peuteropvang (3%)
- gastouderopvang (7%)
- geen opvang (48%)

Kinderopvang komt bij alle vormen van pleegzorg voor, maar vooral vaak bij voltijd pleegzorg

Meer pleegouders die voltijd (4 dagen of meer) pleegzorg geven, maken gebruik van formele opvang (50%) in vergelijking met deeltijd pleegzorg (15%), zie tabel 2.1. Kinderopvang komt ook vaker voor als er sprake is van pleegzorg volgens een gedwongen kader (50%) in vergelijking met het vrijwillige kader (35%). Als we inzoomen op de vormen van kinderopvang zien we dat meer pleegouders die langdurige pleegzorg bieden één of meerdere kinderen op de BSO hebben (33%). Ook relatief veel pleegouders die voltijd pleegzorg geven, maken gebruik van de kinderopvang (11%) en BSO (33%). De mate van opvanggebruik verschilt niet tussen netwerk- en bestandspleegzorg.

Tabel 2.2 – Gebruik kinderopvang naar type pleegzorg³

Opvangvorm	Kortdurend (n=49 ⁴)	Langdurig (n=600)	Crisis (n=37 ⁵)	Voltijd (n=584)	Deeltijd (n=65)	Netwerk (n=169)	Bestand (n=482)	Gedwongen (n=517)	Vrijwillig (n=120)
Kinderdagopvang	14%	10%	14%	<u>11%</u>	3%	10%	10%	11%	8%
Peuteropvang	10%	7%	14%	8%	0%	4%	8%	8%	6%
BSO	10%	<u>33%</u>	8%	<u>33%</u>	11%	25%	33%	<u>33%</u>	22%
Gastouderopvang	4%	5%	3%	5%	3%	3%	6%	5%	3%
Formele opvang	35%	48%	32%	<u>50%</u>	15%	40%	49%	<u>50%</u>	35%

Als we kijken naar achtergrondkenmerken zijn er relatief veel pleegouders tot 40 jaar (56%) en tussen 40 en 55 jaar (50%) en met een hoger inkomen (58%) die gebruikmaken van formele kinderopvang (niet in tabel). Kijkend naar de werksituatie (tabel 2.2) maken vooral pleegouders gebruik van opvang in gezinnen waar beide pleegouders werken (56%) of, in het geval van éénoudergezinnen, waar deze pleegouder werkt. In deze gezinnen gebruiken pleegouders relatief vaak BSO.

³ Bij een significant verschil tussen de verschillende vormen van pleegzorg wordt het significant hogere percentage dikgedrukt en onderstreept weergegeven in deze tabel.

⁴ Vanwege het lage aantal waarnemingen zijn deze resultaten vooral indicatief.

⁵ Vanwege het lage aantal waarnemingen zijn deze resultaten vooral indicatief.

Tabel 2.3 – Gebruik kinderopvang naar werksituatie⁶

Opvangvorm	Beide pleegouders werken (n=543)	Eén pleegouder werkt (n=173)	Beide pleegouders werken niet (n=56)	Eénouder pleeggezin, werkt (n=63)	Eénouder pleeggezin, werkt niet (n=37 ⁷)
Kinderdagopvang	12%	6%	2%	17%	0%
Peuteropvang	7%	9%	2%	4%	7%
BSO	38%	10%	11%	45%	21%
Gastouderopvang	7%	1%	0%	6%	0%
Formele opvang	56%	23%	16%	60%	29%

Grootste groep gebruikt twee dagen opvang

Pleegouders die gebruikmaken van een vorm van formele opvang nemen gemiddeld meer dan 2 dagen opvang af. Peuteropvang wordt het meest gebruikt; de helft brengt hun pleegkind 2 dagen naar de peuteropvang, 10 procent 3 dagen en een kwart 4 dagen. Pleegouders nemen gemiddeld minder dagen gastouderopvang af: meer dan de helft brengt hun kind 1 dag naar een gastouder iedere week.

Tabel 2.4 – Hoeveel dagen per week gaat uw pleegkind hiernaartoe? (Basis: aantal pleegkinderen dat gebruikmaakt van opvang; kinderdagopvang n=74; peuteropvang n=50; buitenschoolse opvang n=241; gastouderopvang n=38⁸)

Aantal dagen ⁹	Kinderdagopvang	Peuteropvang	BSO	Gastouderopvang
1 dag	15%	16%	25%	58%
2 dagen	49%	48%	44%	37%
3 dagen	27%	10%	24%	5%
4 dagen	8%	24%	6%	–
5 dagen	1%	2%	2%	–
Gemiddelde	2,3	2,5	2,2	1,4

⁶ Bij een significant verschil tussen de werksituaties van pleegouders wordt het significant hogere percentage dikgedrukt en onderstreept weergegeven in deze tabel.

⁷ Vanwege het lage aantal waarnemingen zijn deze resultaten vooral indicatief.

⁸ Vanwege het lage aantal waarnemingen zijn deze resultaten vooral indicatief.

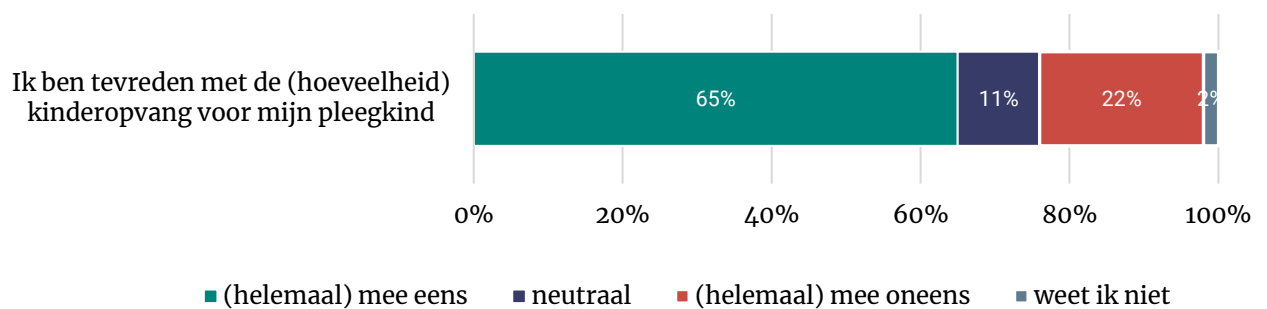
⁹ Afgerond op hele dagen. Bij peuteropvang gaat het om een dagdeel.

2.2 Waardering kinderopvang

Merendeel is tevreden met de kinderopvang

Twee derde van de pleegouders is tevreden met de (hoeveelheid) kinderopvang van hun pleegkind(eren). Kinderopvang zorgt niet alleen voor ontlasting van het gezin, maar draagt ook bij aan de ontwikkeling: *“Ik denk dat een BSO heel goed voor pleegkinderen werkt. Ze leren socialiseren in een veilige omgeving en je komt pleeggezinnen tegemoet in de zorg voor het hele gezin”*. Ongeveer een vijfde is niet tevreden met de kinderopvang en het overige deel heeft geen uitgesproken mening.

Figuur 2.2 - In hoeverre bent u het eens of oneens met onderstaande uitspraken? (pleegouders met kinderopvang, n=305)

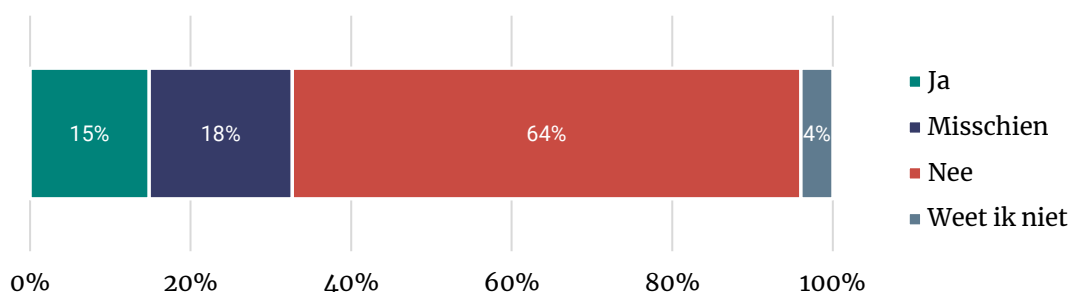

2.3 Redenen voor niet-gebruik kinderopvang

Deel van pleegouders zonder opvang heeft wel behoefte aan kinderopvang

Van de pleegouders zonder kinderopvang zegt in totaal één op de drie dat zij (misschien) liever wel gebruik willen maken van kinderopvang voor hun pleegkind(eren). Van deze groep geeft de helft aan dat zij twee dagen gebruik willen maken van opvang en een kwart drie dagen. Vijftien procent van de pleegouders zonder kinderopvang zou hier liever wel gebruik van maken en 18 procent misschien. Het zijn meer pleegouders die voltijd pleegzorg geven die (misschien) gebruik willen maken van kinderopvang (37%) dan pleegouders met deeltijd pleegzorg (12%). Een meerderheid van alle pleegouders zonder opvang hoeft ook geen gebruik te maken van opvang (64%) of weet het niet (4%).

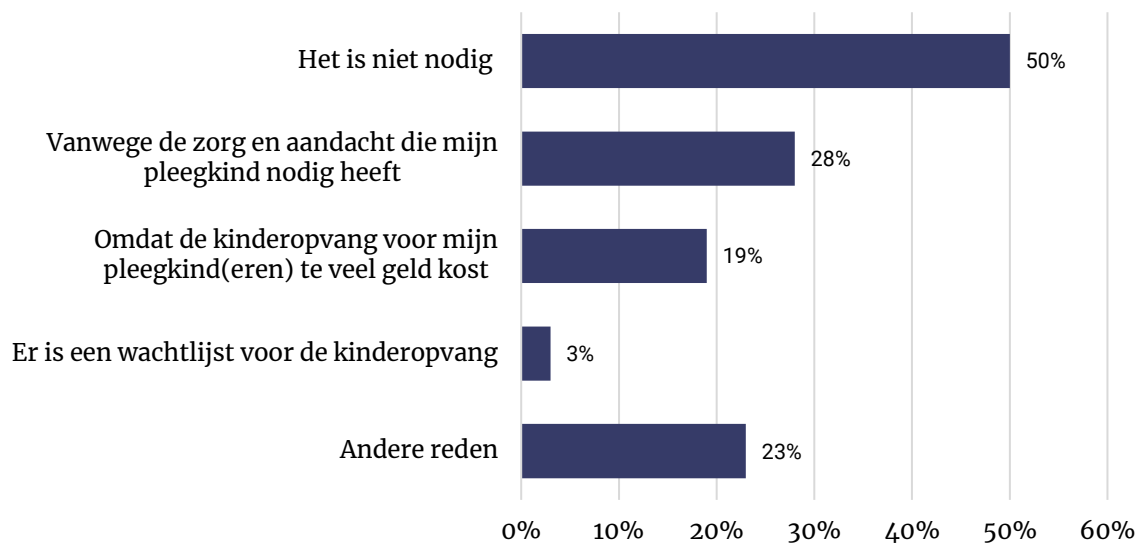
Figuur 2.3 - Zou u liever wel gebruikmaken van kinderopvang voor uw pleegkind? (pleegouders zonder kinderopvang, n=362)

Helft die geen opvang gebruikt heeft geen kinderopvang nodig; één op de vijf ziet af vanwege de kosten

De meest genoemde reden waarom pleegouders geen gebruikmaken van kinderopvang is dat het niet nodig is (50%), bijvoorbeeld omdat hun pleegkind alleen thuis kan blijven of omdat er altijd een volwassene thuis is. Een kwart maakt geen gebruik van kinderopvang vanwege de zorg en aandacht die hun pleegkind nodig heeft en bij 19 procent spelen de kosten voor opvang een rol. Een enkeling geeft aan dat dit komt door de wachtlijst en 23 procent noemt iets anders, voornamelijk dat het om deeltijdpleegzorg gaat of dat pleegouders kinderopvang niet geschikt vinden. Pleegouders met netwerkpleegzorg gebruiken noemen relatief vaak dat zij vanwege de zorg en aandacht die hun pleegkind nodig geen kinderopvang hebben (36%). Pleegouders met één pleegkind geven vaker aan dat opvang niet nodig is (52%) in vergelijking met pleegouders waar meerdere pleegkinderen wonen (38%).

Figuur 2.4 - Waarom maakt u geen gebruik van kinderopvang voor uw pleegkind? (n=271)
meerdere antwoorden mogelijk

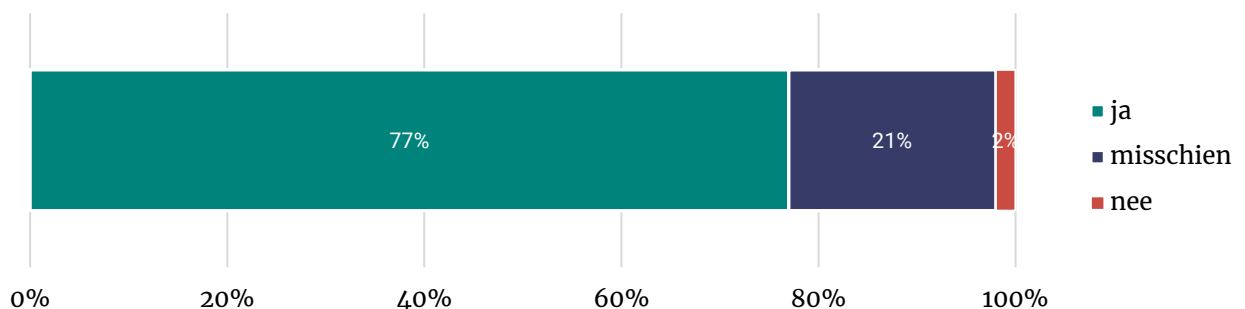

Wegnemen van kosten voor kinderopvang verlaagt drempel voor pleegouders

Pleegouders die vanwege de kosten geen gebruikmaken van kinderopvang (19%) schatten in dat ze gemiddeld €440¹⁰ per maand zelf moeten bijdragen om kinderopvang te kunnen betalen. Dit zijn de totale (geschatte) kosten, exclusief eventuele vergoedingen en toeslagen, per maand.

Driekwart van deze pleegouders zegt van kinderopvang gebruik te maken als deze kosten vergoed worden; voor 21 procent geldt dit misschien.

Figuur 2.5 - Zou u gebruik maken van kinderopvang als deze kosten vergoed worden? (n=52)

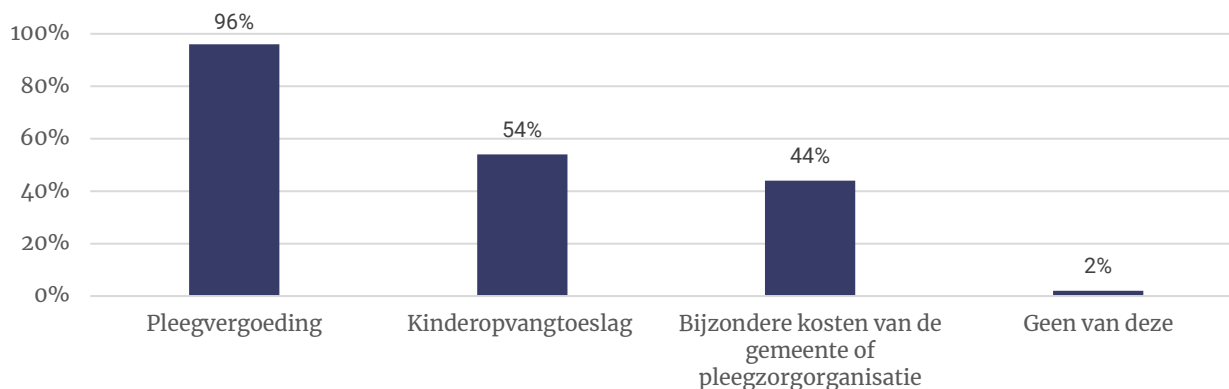
Kinderopvangtoeslag en vergoeding bijzondere kosten minder bekend

Bijna alle pleegouders die vanwege de kosten geen gebruikmaken van kinderopvang zijn bekend met de pleegvergoeding (96%).

¹⁰ Vanwege het lage aantal waarnemingen bij deze vraag (n=24) zijn deze resultaten vooral indicatief.

De helft van deze pleegouders is bekend met kinderopvangtoeslag en 44 procent kent de vergoeding voor bijzondere kosten van de gemeente of pleegzorgorganisatie. Een enkeling (2%) kent geen van deze vergoedingen.

Figuur 2.6 - Welke van onderstaande vergoedingen kent u? (n=52)

Een op de vijf heeft behoefte aan meer kinderopvang, maar ziet vooral af vanwege de kosten

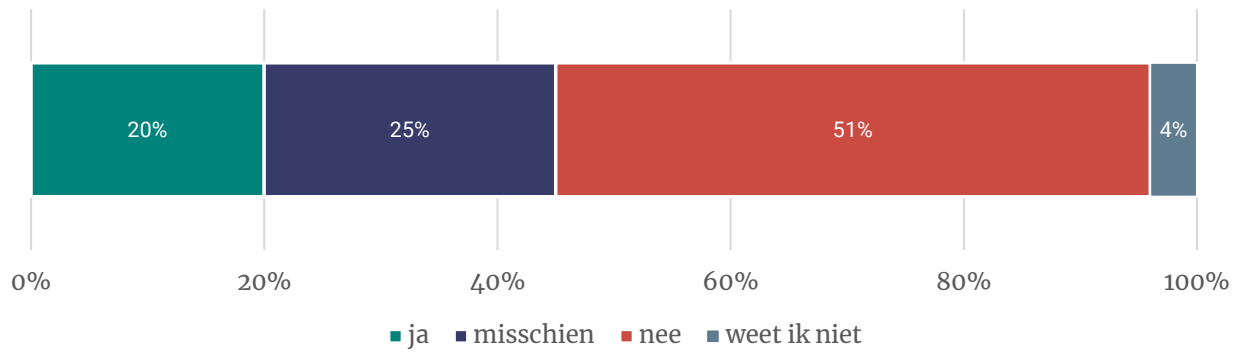
Eén op de vijf pleegouders maakt liever meer gebruik van kinderopvang dan zij op dit moment doen, zie figuur 2.5. Gemiddeld zouden zij 2,8 dagen opvang willen afnemen. Er zijn geen verschillen tussen de verschillende opvang- en pleegzorgvormen van pleegouders. De voornaamste reden voor pleegouders om niet meer opvang af te nemen is vanwege de kosten: 69 procent noemt dit als reden (zie kader). Bij 21 procent is er geen plek op de kinderopvang en 11 procent geeft als reden dat hun pleegkind complexe zorg of aandacht nodig heeft. Andere redenen gaan over dat het op dit moment nog niet nodig is of dat het niet wordt toegestaan door de pleegzorgorganisatie¹¹.

Waarom maakt u op dit moment niet meer gebruik van kinderopvang (n=62)

- Omdat dat te veel geld zou kosten voor mij (69%)
- Omdat er geen plek is op de kinderopvang (21%)
- Omdat mijn pleegkind te veel complexe zorg en/of aandacht nodig heeft (11%)
- Anders (18%)

¹¹ Twee pleegouders benoemen dit, maar het wordt niet verder toegelicht.

Figuur 2.7 - Zou u meer gebruik willen maken van kinderopvang voor uw pleegkind(eren) dan u nu doet?
(n=305)

3 Kosten kinderopvang

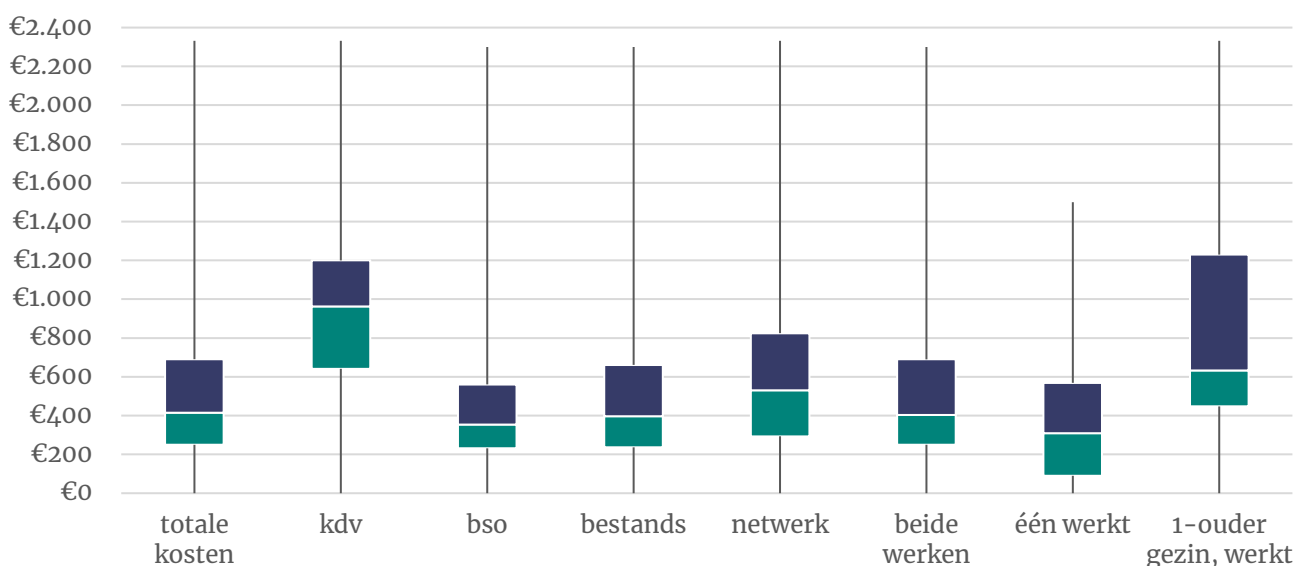
In dit hoofdstuk komen de gemaakte kosten voor de gebruikte kinderopvang onder pleegouders aan bod en de eventuele vergoeding van deze kosten die zij ontvangen.

3.1 Kosten gebruik van kinderopvang

Gemiddeld ruim 500 euro per maand voor kinderopvang

De gemiddelde, totale kosten voor de kinderopvang¹² van hun pleegkind is voor pleegouders maandelijks € 517,-. Zoals de boxplot hieronder laat zien, ligt het grootste deel van de maandelijkse kosten van pleegouders rondom dit gemiddelde (zie blauwe en groene vlak), maar zijn er ook uitschieters naar € 2.300, -. De gemiddelde kosten voor de kinderdagopvang liggen het hoogst (€ 974), de maandelijkse kosten voor de BSO (€ 415) liggen aanmerkelijk lager. Ook zijn er verschillen te zien in de gemiddelde kosten tussen bestandspleegzorg (€ 484) en netwerkpleegzorg (€ 642) en de werksituatie van pleegouders.

Figuur 3.1 - Hoeveel kost de kinderopvang van uw pleegkind van per maand? Dit zijn de totale kosten, exclusief eventuele vergoedingen¹³

Tabel 3.1 – Gemiddelde hoogte maandelijkse kosten

	Totaal	Kinder- dagopvang	BSO	Bestands	Netwerk	Beide pleegoude rs werken	Eén pleegoude r werkt ¹⁴	1-ouder pleeggezin , werkt ¹⁵
Gemiddelde	€ 517	€ 974	€ 415	€ 484	€ 642	€ 495	€ 445	€ 813

¹² Dit is formele kinderopvang: kinderdagopvang, peuteropvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang.

¹³ Zie kader op pagina 16 voor een uitleg over het lezen van een boxplot.

¹⁴ Vanwege het lage aantal waarnemingen zijn deze resultaten vooral indicatief.

¹⁵ Vanwege het lage aantal waarnemingen zijn deze resultaten vooral indicatief.

Het lezen van een boxplot

Een boxplot laat de verdeling van de resultaten zien. De twee verticale zwarte strepen en het blauwe en groene vlak staan voor 25 procent van de gemaakte kosten. Bij het lezen van de boxplot zijn drie punten van belang:

- Het minimum. Dit is het laagste waargenomen bedrag. Weergegeven met de laagste waarde van de onderste verticale streep.
- De mediaan. De helft van de kosten bevindt zich onder deze waarde en de helft daarboven. Weergegeven met het witte streepje tussen de blauw/groene box. Let op: de mediaan hoeft niet per se het gemiddelde te zijn.
- Het maximum. Dit is het hoogste waargenomen bedrag. Weergegeven met de hoogste waarde van de bovenste verticale streep.

Hoe verder de minimale en maximale waarden uit elkaar liggen (dus de verticale zwarte strepen aan de onderzijde en bovenzijde van de boxen), hoe groter de spreiding van de resultaten tussen de verschillende kosten/vergoedingen zijn.

Helft van de pleegouders krijgt kinderopvangtoeslag

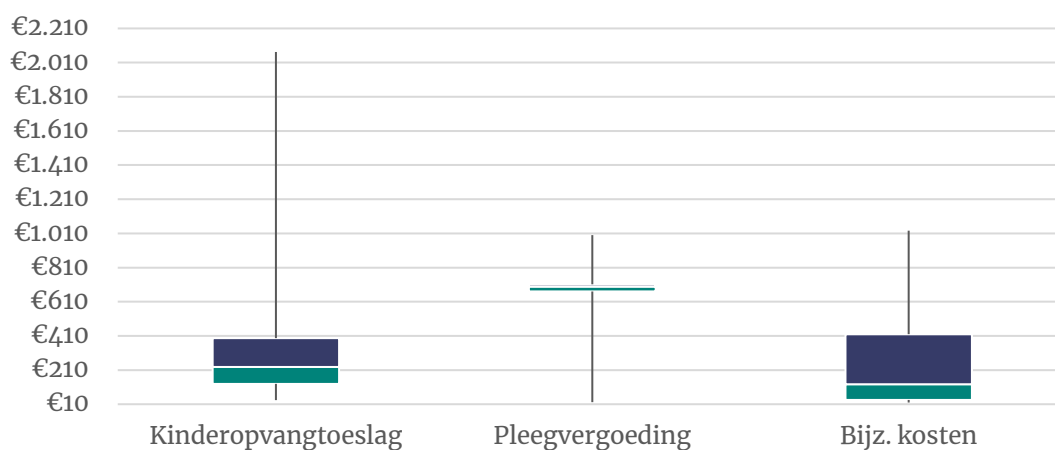
Bijna alle pleegouders (96%) die gebruikmaken van kinderopvang ontvangen pleegvergoeding; gemiddeld is de hoogte van deze vergoeding maandelijks € 643,-. De meeste pleegouders zitten ook rond dit gemiddelde, zie figuur 3.2, en krijgt tussen de € 670 en € 712 pleegvergoeding. Iets meer dan de helft van de pleegouders ontvangt kinderopvangtoeslag, gemiddeld € 313 per maand. De spreiding is hier groter en loopt van € 34,- tot ruim € 2000,- per maand. Dit hangt samen met inkomen van pleegouders, de werksituatie en de afname van (type) opvang. Acht procent van de pleegouders met kinderopvang krijgt een vergoeding voor bijzondere kosten¹⁶ vanuit de gemeente of pleegzorgorganisatie. Gemiddeld krijgen zij € 251 per maand voor de zorg van hun pleegkind, maar er zijn pleegouders die tot € 1000,- ontvangen.

Ontvangen vergoeding (n=302)

- Pleegvergoeding (96%)
- Kinderopvangtoeslag (57%)
- Bijzondere kosten van de gemeente of pleegzorgorganisatie (7%)
- Biologische ouders betalen een deel van de kosten (1%)
- Geen vergoeding (1%)

¹⁶ Dit zijn kosten die volgens de pleegzorgorganisatie noodzakelijk zijn, en niet uit het basisbedrag of toeslag betaald kunnen worden. Dit zijn bijvoorbeeld reiskosten, kosten voor gezondheid en welzijn en school en opvang. In sommige gevallen kunnen hier ook kosten voor kinderopvang en/of BSO onder vallen.

Figuur 3.2 - Wat is de hoogte van de maandelijkse vergoeding die u ontvangt?

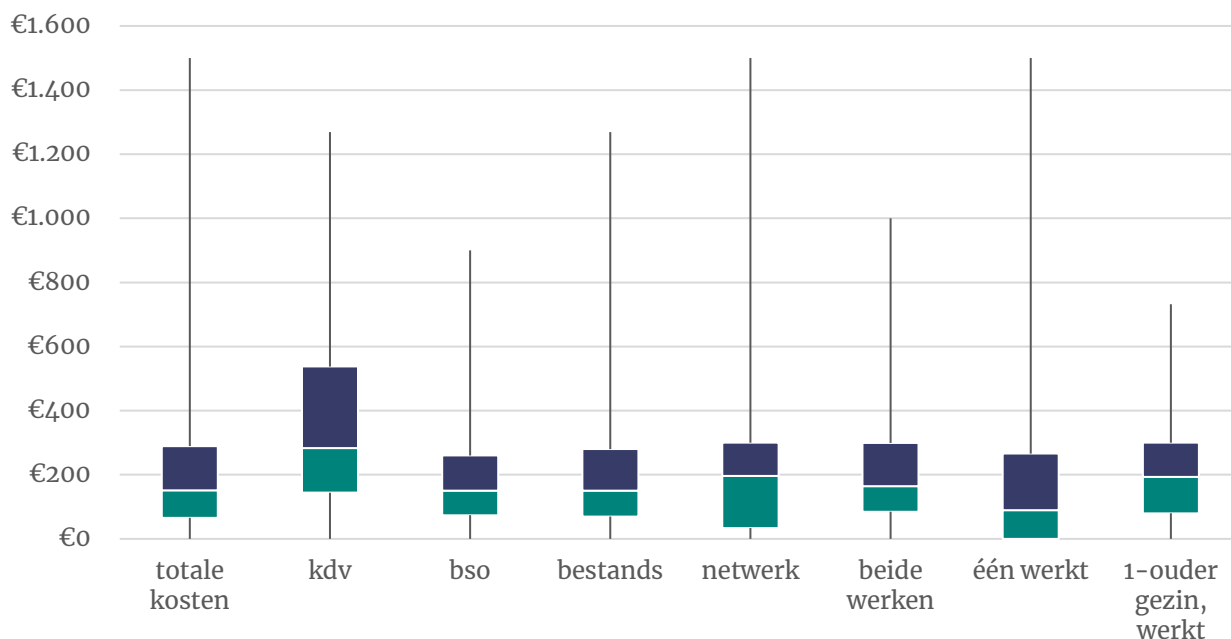
Tabel 3.2 – Gemiddelde hoogte maandelijkse vergoedingen (per kind)

	Kinderopvangtoeslag	Pleegvergoeding	Bijzondere kosten
Gemiddelde	€ 313,-	€ 643,-	€ 251,-

Pleegouders nemen maandelijks gemiddeld 200 euro per kind voor eigen rekening

Gemiddeld betalen pleegouders zelf € 213,- voor de kinderopvang van hun pleegkind. De kosten nemen toe met het inkomen van pleegouders, in de hoogste inkomensgroep ligt dit gemiddeld op € 280,- per maand. Zoals de boxplot hieronder laat zien, ligt het grootste deel van de maandelijkse netto kosten van pleegouders rondom het gemiddelde, maar zijn er ook uitschieters naar € 1.500,-. De gemiddelde kosten voor de kinderdagopvang liggen het hoogst (€ 349), de netto kosten voor de BSO (€ 191) liggen lager. Er zijn nauwelijks verschil tussen de kosten tussen bestand- en netwerkpleegzorg en de werksituatie van pleegouders.

Figuur 3.3 - Hoeveel moet u zelf maandelijks betalen aan de opvang van uw pleegkind¹⁷?

Tabel 3.3 – Gemiddelde hoogte netto maandelijkse kosten opvang (per kind)

	Totaal	Kinder- dagopvang	BSO	Bestands	Netwerk	Beide pleegoude rs werken	Eén pleegoude r werkt ¹⁸	1- oudergezi n, werkt ¹⁹
Gemiddelde	€ 213	€ 349	€ 191	€ 208	€ 235	€ 220	€ 220	€ 225

3.2 Bekendheid en waardering vergoedingen

Vergoedingen en toeslagen bij pleegouders zonder opvang minder bekend

Iets meer dan de helft van de pleegouders met formele opvang weet hoe zij vergoedingen en toeslagen voor hun pleegkind(eren) kunnen aanvragen.

¹⁷ Dit zijn de kosten voor de opvang min de toeslagen/vergoedingen die pleegouders hiervoor krijgen.

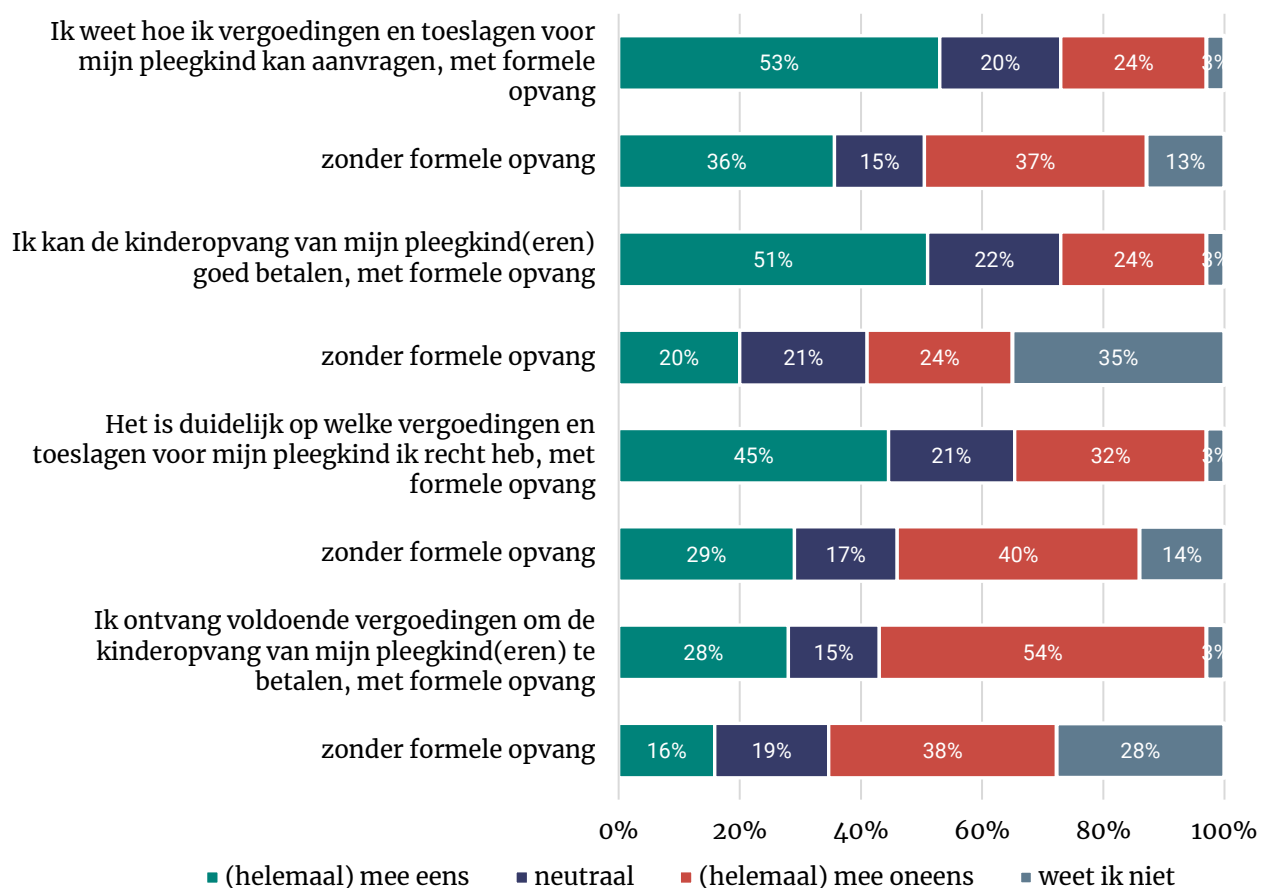
¹⁸ Vanwege het lage aantal waarnemingen zijn deze resultaten vooral indicatief.

¹⁹ Vanwege het lage aantal waarnemingen zijn deze resultaten vooral indicatief.

Voor een iets kleiner deel (45%) is duidelijk op welke vergoedingen en toeslagen zij recht hebben. De bekendheid met het aanvragen van vergoedingen en toeslagen en duidelijkheid op welke vergoedingen en toeslagen pleegouders recht hebben, ligt hoger onder de groep die op dit moment gebruikmaakt van formele opvang.

De helft van de pleegouders kan de kinderopvang goed betalen en een kwart ontvangt voldoende vergoedingen om de kinderopvang te kunnen betalen. Meer dan de helft van de pleegouders (54%) met opvang is het hier niet mee eens. Dit geldt ook voor relatief veel pleegouders tot 40 jaar (53%) en met een hoger inkomen (55%). In gezinnen waar beide pleegouders werken, geeft 40 procent aan dat ze de opvang goed kunnen betalen. Dit ligt hoger in vergelijking met gezinnen waar één pleegouder werkzaam is (18%).

Figuur 3.4 - In hoeverre bent u het eens of oneens met onderstaande uitspraken? (naar pleegouders met formele opvang n=305; en zonder formele opvang n=351)

In een open vraag is gevraagd naar eventuele opmerkingen over de vergoedingen of toeslagen voor de opvang voor de pleegkinderen. In de open antwoorden van pleegouders komt naar voren dat er sprake is van veel onduidelijkheid en onbekendheid over toeslagen en vergoedingen voor de kinderopvang. Vaak komt naar voren dat met name het aanvraagproces van kinderopvangtoeslag complex is en veel pleegouders hiermee moeite hebben. Ze missen hierin de nodige ondersteuning en begeleiding.

Pleegouders vinden het ingewikkeld en oneerlijk dat voor vergoedingen anders dan de kinderopvangtoeslag en pleegzorgvergoeding veel afhangt van de gemeente waar je woont en de pleegzorgaanbieder waar je bent aangesloten. Dit is volgens pleegouders van invloed op de vergoedingen waar je recht op hebt, zoals de bijzondere kosten en ook wat de hoogte is van deze vergoedingen. Pleegouders hebben behoefte aan een landelijke en uniforme aanpak, maar ook ondersteuning hierbij. Enkele toelichtingen van pleegouders:

“Bij navraag bij de gemeente kan er niet goed antwoord gegeven worden over vergoedingen voor pleegkinderen. Opvang en zwemles zijn voorbeelden waar naar onze mening wel een vergoeding voor zou mogen zijn. Wat in onze gemeente vooralsnog niet het geval is.”

“Bijzondere kosten worden amper vergoed en is afhankelijk bij welke pleegzorgaanbieder je aangesloten bent: geen landelijk beleid wat betreft vergoeding van bijzondere kosten.”

“De overheid zou het pleegouders makkelijker moeten maken de toeslagen aan te vragen en een loket moeten openen waar ze met vragen en een advies op maat terecht kunnen voor alle belastingzaken m.b.t. pleegkinderen.”

“De pleegzorgvergoeding is duidelijk, echter per gemeente verschilt weer welke vergoedingen die je kunt krijgen, denk aan kosten voor ouderbezoek, brillen etc. Dit is zeer onduidelijk en onoverzichtelijk. Daarnaast is het bij de kinderopvangtoeslag alleen te zien hoeveel de toeslag is voor alle kinderen samen en niet alleen per kind. Daarnaast is het aanvragen van kinderopvangtoeslag zeer gecompliceerd als je het de eerste maal moet aanvragen voor je pleegkind, maar dit proces komt bij elk nieuw pleegkind weer terug.”

“Het is onduidelijk of de kosten voor de gastouderopvang/kinderopvang/peuteropvang gedragen moeten worden door pleegouders, door de gemeente of door jeugdzorg. Hier lees je wisselende dingen over. Duidelijkheid zou fijn zijn.”

Veel pleegouders benoemen de hoge kosten die zij betalen voor de kinderopvang en dat de ontvangen (pleegzorg)vergoedingen onvoldoende toereikend zijn om te voorzien in deze kosten. Het gebrek aan (voldoende) financiële ondersteuning om kinderopvang mogelijk te maken, zorgt ervoor dat pleegouders hun opvang-, maar ook hun werksituatie anders inrichten dan gewenst. Meerdere pleegouders geven aan dat zij de kosten die zij zelf maken steeds vaker als een drempel zien om pleegzorg te (blijven) geven. Terwijl zij juist graag pleegouder willen zijn en met liefde opvang bieden aan kinderen die een veilig thuis nodig hebben, maar gewoonweg de opvang nodig hebben om te werken of juist de thuissituatie te ontlasten. Vaak worden in deze context ook andere kostenposten genoemd die onvoldoende worden gedekt, zoals kosten voor sport en zwemles. De berekening van de kinderopvangtoeslag komt ook veelvuldig voorbij; meerdere ouders vinden het onterecht dat ze wordt berekend op het inkomen van de pleegouder(s) in plaats van op die van de biologische ouders. Enkele pleegouders met een hoog inkomen voelen zich gestraft voor hun hogere inkomensniveau. Enkele reacties:

“De opvang voor onze pleegdochter heeft ons veel geld gekost. Helaas hadden wij geen recht op kinderopvangtoeslag omdat wij eenverdieners gezin zijn omdat ik niet kon werken i.v.m. haar problematiek en hechting.”

“De pleegzorgvergoeding is niet afdoende om de BSO te financieren.”

“De pleegzorgvergoeding is het enige waar we recht op hebben, terwijl dit alleen de dagelijkse kosten dekt (het dekt geen opvangkosten, zwemles, sportclubs, vakanties, schoolgeld, fiets etc.). Als pleegouders nu een hoog inkomen hebben, betalen zij eigenlijk alle kosten van het pleegkind. Hierin zou geen verschil moeten zitten. Ons inziens zouden alle kosten die pleegouders aantoonbaar voor het kind moeten maken, gedekt moeten zijn.”

“De toeslagen worden berekend op ons inkomen als pleegouder. Iets wat ik niet reëel vind. Dit zou moeten gaan over het inkomen van de biologische ouder.”

“Door de intensieve zorg die de kinderen nodig hebben, zien wij als pleegouders geen mogelijkheden om allebei te werken. Eén pleegouder werkt fulltime, de ander werkt niet. Dan is er geen recht op kinderopvangtoeslag. Dat vinden wij erg jammer. Kinderopvang zou helpen om iets meer op adem te komen.”

“Er is geen vergoeding beschikbaar voor de opvang. Deze betalen we uit eigen zak en van de vergoeding waar ook de reguliere zaken van betaald moeten worden.”

“Het maakt dat ik twijfel of ik nog pleegouder kan zijn op basis van deze financiële gevolgen. Financiën buiten beschouwing gelaten wil ik heel graag pleegouder blijven, het heeft mijn leven absoluut verrijkt, en ik ben blij om te zien hoe goed het nu met mijn pleegkindje gaat.”

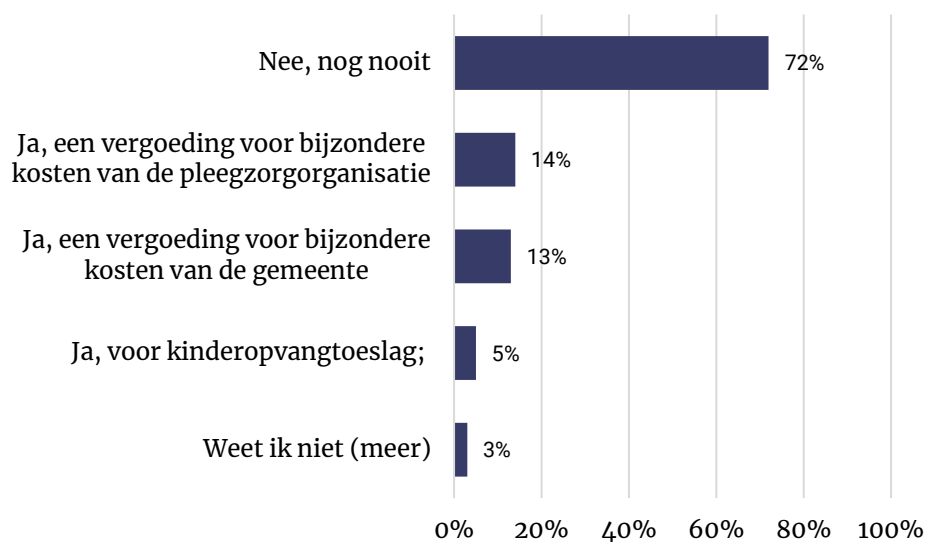
“De hoge opvangkosten zijn een drempel om überhaupt pleegouder te worden als je modaal of meer verdiend. Pleegkinderen zouden maximaal gesubsidieerd moeten worden. Denk bijvoorbeeld ook aan een stadspas waarmee ze korting krijgen op cultuur en bij sportclubs. Zwemlessen alleen zijn al 80, per maand.”

“Ik vind het heel kwalijk dat de Belastingdienst oordeelt dat Pleegkinderen geen recht hebben op de inkomensafhankelijke combinatiekorting.”

Drie op de tien pleegouders hebben wel een aanvraag ingediend die niet is toegekend

Drie op de tien pleegouders die gebruikmaken van opvang voor hun pleegkind(eren) hebben wel eens te maken gehad met een ingediende aanvraag voor het vergoeden van kinderopvang die niet is goedgekeurd. Bij 14 procent betrof dit een vergoeding voor bijzondere kosten van de pleegzorg van de pleegzorgorganisatie en bij 13 procent van de gemeente. Bij 5 procent van de pleegouders ging het om kinderopvangtoeslag. Een meerderheid (72%) had hier niet mee te maken.

Figuur 3.5 - Heeft u wel eens een aanvraag ingediend voor een vergoeding voor de kosten van opvang die niet werd toegekend? (n=305)

A Bijlage: achtergrondkenmerken

Deze bijlage toont een overzicht van de achtergrondkenmerken van de pleegouders in dit onderzoek en de type pleegzorg die zij bieden.

A.1 Kenmerken pleegouder

Leeftijd pleegouder

		Aantal	%
Leeftijd	Tot 40 jaar	137	21%
	40-55 jaar	362	55%
	55 jaar en ouder	149	23%
	Onbekend	8	1%
	Totaal	656	100%

Inkomen pleegouder

		Aantal	%
Inkomen	Minimum en beneden modaal (tot € 26.500)	38	6%
	Bijna modaal (€ 26.500 tot € 33.000)	45	7%
	Modaal (€ 33.000 tot € 39.500)	102	16%
	Tussen 1 en 2 keer modaal (€ 39.500 tot € 66.000)	165	25%
	Twee keer modaal of meer (€ 66.000 of meer)	210	32%
	Geen antwoord	96	15%
	Totaal	656	100%

Woonregio pleegouder

		Aantal	%
Woonregio	West (UT, NH, ZH)	226	38%
	Noord (GR, FR, DR)	89	15%
	Oost (OV, GD, FL)	93	16%
	Zuid (ZL, NB, LB)	186	31%
	Onbekend	62	10%
	Totaal	656	100%

Aantal pleegkinderen tot 12 jaar

		Aantal	%
Kinderen	1 kind	480	73%
	2 kinderen	143	22%
	3 kinderen	28	4%
	4 kinderen	3	0%
	5 kinderen	2	0%
	Totaal	656	100%

Werksituatie

		Aantal	%
Kinderen	Beide pleegouders werken	414	63%
	Eén pleegouder werkt	122	19%
	Beide pleegouders werken niet	44	7%
	Eénouder pleeggezin, werkt	47	7%

Eénouder pleeggezin, werkt niet	28	4%
Totaal	656	100%

A.2 Kenmerken pleegzorg

Vorm pleegzorg op huishoudenniveau respondenten

		Aantal	%
Vorm pleegzorg	Alleen kortdurende pleegzorg	49	7%
	Alleen langdurige pleegzorg	600	91%
	Zowel kortdurende als langdurige pleegzorg	7	1%
	Totaal	656	100%

Crisispleegzorg (van aandeel kortdurende pleegzorg) op huishoudenniveau respondenten

		Aantal	%
Crisispleegzorg	Ja, aan 1 of meer kinderen	37	66%
	Nee	17	30%
	Weet ik niet	2	4%
	Totaal	56	100%

Voltijd/deeltijd pleegzorg op huishoudenniveau respondenten

		Aantal	%
Voltijd/deeltijd	Alle pleegkinderen voltijd	584	89%
	Alle pleegkinderen deeltijd	65	10%
	Zowel voltijd als deeltijd	7	1%
	Totaal	656	100%

Pleegzorg op rechterlijke uitspraak op huishoudenniveau respondenten

		Aantal	%
Pleegzorg op basis van een rechterlijke uitspraak	Ja, aan 1 of meer kinderen	517	79%
	Nee	120	18%
	Weet ik niet	19	3%
	Totaal	656	100%

Type pleegzorg op huishoudenniveau respondenten

		Aantal	%
Type pleegzorg	Alleen netwerkpleegzorg	169	26%
	Alleen bestandpleegzorg	482	73%
	Zowel netwerkpleegzorg als bestandpleegzorg	2	0%
	Weet ik niet	3	0%
	Totaal	656	100%

Contactgegevens

Ipsos I&O Enschede

Zuiderval 70

Postbus 563

7500 AN Enschede

053 – 200 52 00

KVK-nummer 08198802

info@ioresearch.nl

www.ioresearch.nl

Ipsos I&O Amsterdam

Piet Heinkade 55

1019 GM Amsterdam

020 – 308 48 00

info@ioresearch.nl

www.ioresearch.nl

